

Zápis z průběhu obhajoby disertační práce PhDr. Jana Lhotáka
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy,
program Historické vědy, obor České dějiny

3. 9. 2015

Téma práce: Velkostatek města Sušice. Od městských (šosovních) vesnic k robotní abolici a jejím výsledkům

Školitel: prof. PhDr. Eduard Maur, CSc.

Oponenti: prof. PhDr. Mgr. Tomáš Knoz, Ph.D. (omluven), prof. PhDr. Josef Petráň, CSc.

Předsedkyně komise: doc. Mgr. Marie Šedivá Koldinská, Ph.D.

Členové komise: prof. PhDr. Lenka Bobková, CSc., doc. PhDr. Martin Holý, Ph.D., prof. PhDr. Jiří Mikulec, CSc., prof. PhDr. Petr Vorel, CSc., PhDr. Jan Zdichynec, Ph.D.

Omluveni: prof. PhDr. Václav Bůžek, CSc., prof. PhDr. Jaroslav Čechura, DrSc.

Předsedkyně komise doc. Šedivá Koldinská zahájila obhajobu, představila přítomným kandidáta dr. Lhotáka a seznámila je s jeho životopisem, dosavadním profesním působením a publikační činností. Na její vyzvání seznámil prof. Maur, školitel dr. Lhotáka, přítomné s průběhem kandidátova doktorského studia a genezí tématu jeho disertační práce a sdělil své hodnocení jeho rigorózní a disertační práce. Zmínil, že autor ve své disertaci zdařile zkombinoval pohled obecný a lokální.

Dr. Lhoták poté představil komisi svoji disertační práci. Nejprve popsal důvod volby tématu a jeho vývoj. Původně se chtěl soustředit na výzkum procesu raabizace, ale protože musel nejdříve zhodnotit význam velkostatku, rozhodl se pro rozšíření tématu i časového záběru práce a zpracování v obecné i konkrétní rovině. Lokalitu zvolil z důvodu osobního vztahu k místu, dostatku pramenů i skutečnosti, že město Sušice není nijak zvláště výjimečné ani ničím vybočující, jako např. města lázeňská nebo horní, a lze je rovněž chápat jako jakési opositum k Plzni, jíž se zabýval A. Zeman. Dále popsal strukturu své práce, vyjádřil se k dosavadnímu bádání na dané téma a shrnul výsledky svého výzkumu.

Následně zazněly hlavní myšlenky z posudků obou oponentů. Prof. Petráň sdělil, že na práci je patrná dlouhodobá příprava. Za výstižnější by vzhledem k pojetí práce, zvláště v první kapitole, považoval název „Pojednání o poddanském zázemí zeměpanských měst v českých zemích na příkladu Sušice“. Předloženou práci považuje za zdařilý pokus o spojení mikrohistorického (regionálního) bádání s makrohistorickým řešením obecnějšího problému. K tématu autor přistoupil se zřetelem k obecné syntéze. Z tohoto hlediska práci považuje za novátorský počín v současné historiografii, zvláště teoreticko-metodologickou podkapitolu

I/2. Vysoce hodnotí množství použitých pramenů a odborné literatury, oceňuje rozvržení práce, stylistickou a jazykovou úroveň a výběr příloh.

Posudek nepřítomného prof. Knoze přednesla doc. Šedivá Koldinská. Prof. Knoz považuje za důležité některé autorovy výchozí teze, např. tezi v kap. II o souvislosti mezi společností královského či vrchnostenského města a jeho přirozeným venkovským zázemím, resp. vztahu mezi městským obyvatelstvem a venkovskými poddanými, a v kap. IV o roli a funkci velkostatku v systému městské ekonomiky. Autorovy otázky považuje za nosné a soudí, že mu umožňují posunout téma k modernímu zpracování. Dle jeho názoru práce přináší řadu zjištění a závěrů, mj. že městské statky jsou důležitým fenoménem českých dějin raného novověku a že propojení dějin vrchností, měst a venkovského poddanského obyvatelstva je stále aktuálním badatelským přístupem. Za charakteristické považuje uplatnění „vyprávěcího“ principu, poskytování dostatku prostoru i osudům jednotlivých poddaných a zároveň statistických přístupů a metod za využití velkého množství tabulek pro doložení autorových tezí. Vyzdvihuje množství zpracovaných pramenů a způsob jejich interpretace a rovněž autorovu práci s odbornou literaturou. Mezi připomínkami a podněty pro diskusi jmenuje zejména velký rozsah a časové rozvržení práce a relativně stručný závěr.

Oba oponenti doporučují práci k obhajobě a její hodnocení stupněm „prospěl“.

Dr. Lhoták poděkoval oběma oponentům za pozitivní hodnocení, a protože prof. Petráň nevznesl výhrady, vyjádřil se k připomínkám prof. Knoze. Přijímá výtku k obtížné orientaci v textu, již zdůvodnil vlastním způsobem psaní, ale i nedostatkem literatury k danému tématu, v důsledku čehož byl nucen postupovat analyticky. Podrobně rozebíral zejména pasáže, kde měl dostatek pramenů. Přijímá rovněž výtku k poměrně stručnému závěru, ovšem řadu závěrů formuloval na koncích příslušných kapitol. Rovněž se nechtěl příliš schematicky vyjádřit k otázce růstu nebo úpadku měst.

Doc. Šedivá Koldinská se otázala přítomného oponenta prof. Petráně, zda chce vznést doplňující připomínku nebo dotaz. Prof. Petráň řekl, že považuje opatrnost při formulování závěru za klad.

Doc. Šedivá Koldinská poté zahájila všeobecnou rozpravu.

Prof. Bobková řekla v souvislosti s konfiskacemi po r. 1547, že otázky „kdyby?“ a „jak by, pokud by?“ považuje za zcestné a ošidné. Kandidáta se otázala, zda sledoval politickou váhu jednotlivých měst a souvislost hospodaření a politické váhy měst.

Dr. Lhoták odpověděl, že ano. Privilegovaná města (České Budějovice, Plzeň, Kutná Hora) měla největší velkostatky a tvořila páteř městské sítě v českých zemích.

Prof. Bobková reagovala slovy, že některá města se k povstání nepřipojila, protože „nebylo odkud brát“, byla obklopena šlechtickým majetkem, a neměla tedy potřebné zázemí. Souhlasí s tím, že otázka měst ve vedlejších zemích by byla tak široká, že je doktorand nemohl řešit.

Prof. Petráň poznamenal, že pokud kandidát začne využívat matriky, dostane se tak k problematice historicko-demografické a otázkám náboženským a duchovním, což už by bylo příliš daleko od původního tématu raabizace a znamenalo by práci na dalších deset let. Zajímavější by možná bylo věnovat se pohledu na raabizaci.

Prof. Maur podotknul, že by záleželo na tom, za jakým účelem by dr. Lhoták matriky excerpoval. Pokud by se věnoval demografické problematice (jako např. A. Velková), bylo by to mimořádně náročné a již velmi vzdálené téma, ale pro některé otázky typu vztahy mezi městem a venkovem je lze dobře využít (křty dětí, sňatky mezi obyvateli měst a venkova). Obecně považuje za velmi důležité to, co kandidát rozpracoval, tedy právě vztahy mezi městem a venkovem, jež jsou v cizině propracované dobře, ale v českém prostředí jen omezeně v podobě dílčích studií, ale systematicky nikoli.

Prof. Petráň doplnil, že některé takové práce ani nebývají příliš zdařilé. Zároveň je to však další odpověď na otázku, kam se může kandidát dále posunout ve svém výzkumu.

Prof. Maur konečně bere v ochranu dr. Lhotáka, co se týče úsporného grafického zpracování disertace, protože při jejím rozsahu by v případě jednostranného tisku a řádkování s většími rozestupy byly její výtisky neúnosně objemné.

Doc. Šedivá Koldinská poté ukončila diskusi a veřejnou část obhajoby slovy, že toto téma je nosné a že se otevírají další možnosti, kudy je může dále rozvíjet buď kandidát sám, nebo (zvláště po publikování práce) jeho následovníci. Poté předsedkyně ukončila veřejnou část obhajoby.

Následně proběhlo hlasování. Předsedkyně vyhlásila výsledky obhajoby.

Počet členů komise: 8

Přítomno členů komise: 6

Kladných hlasů: 6

Hlasů proti: 0

Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.).

Zapsal: Mgr. Ondřej Podavka

Podpis předsedkyně komise: doc. Mgr. Marie Šedivá Koldinská, Ph.D.

Podpis člena komise: